

חגי ה. שבתאי, עו"ד
אריה שפירא, עו"ד
גלי פלד-שבתאי, עו"ד
אלון וילנר, עו"ד ומגשר
אופיר לוי, עו"ד ומגשר*
גיל עוז, עו"ד ומגשר
יוליה פק חלמיש, עו"ד**
שלומית ארון, עו"ד***
ענת סער, עו"ד*
לירז גונן-אללוף, עו"ד
* מוסמך (ma) משפטים
** חברת לשכת עוה"ד ניו יורק
*** מוסמכת (ma) גיאורפיה
התמחות בלימודים עירוניים ואזוריים

תאריך 15.01.09

חוזר משרד 04/09 הכרה בחברות באגו"ש מכח התנהגות

מתי יש להכיר בחברות של אדם באגודה שיתופית, למרות שלא התקבל מעולם לחברות בצורה פורמאלית? היתרונות הכלכליים, בהם שנובעים מהליכי השיוך הביאו לריבוי תביעות של אנשים הטוענים לחברות באגודות "מכח התנהגות". לאחרונה ניתנה החלטה של רשם האגודות השיתופיות בפרשה כזו, בעניין בן משק בקיבוץ גבעת חיים איחוד אשר תבע להכיר בו כחבר הקיבוץ למרות שהוא לא התקבל מעולם לחברות באסיפה הכללית.

בן המשק פנה לרשם בדרישה לקיים חקירה לפי הוראות סעיף 43 לפקודת האגודות השיתופיות. הרשם מינה חוקר בפרשה אשר המליץ לרשם לתקן את פנקס החברים של הקיבוץ ולהכיר בחברותו של בן המשק בקיבוץ.

בן המשק טען לחברות בקיבוץ משני נימוקים מרכזיים: האחד, לפי תקנה 2א' לתקנות האגודות השיתופיות (חברות) התשל"ג-1973 שכן הקיבוץ נהג בו, דה פקטו, כחבר במשך שנים ארוכות במהלכן התגורר בקיבוץ. השני, מאחר והוא היה מועמד בקיבוץ, תקופה המועמדות צריכה להיות מוגבלת בזמן והיא אינה יכולה להתארך על פני שנים ארוכות.

החוקר קיבל את עמדת בן המשק והמליץ לרשם להכיר בו כחבר הקיבוץ.

הרשם, לעומת זאת, לאחר שבחן את עובדות המקרה, החליט לדחות את המלצת החוקר וקבע כי בן המשק אינו חבר בקיבוץ.

חגי שבתאי, שפירא משרד עורכי-דין
Hagay Shabtay, Shapiro Law Offices

באשר לטענה הראשונה של בן המשק כי יש להכיר בו כחבר לפי תקנה 2א', הרשם קבע כי לא ניתן לקבל לחברות באופן פסיבי על ידי התנהגות במקרה שיש "נתון אקטיבי" המעיד על כך שאין המדובר במערכת יחסים של "קיבוץ" ו- "חבר קיבוץ".

אפילו אם בן המשק התגורר שנים ארוכות בקיבוץ, והיה בעל זכויות וחובות כלפי הקיבוץ, עדיין אין בכך כדי לקבוע כי היה חבר הקיבוץ משך כל אותן שנים. וכך, עצם פנייתו של בן המשק אל מזכירות הקיבוץ, על רקע הליך "שיוך דירות", בכדי לכנס אסיפה כללית בעניינו, מעידה כי בן המשק ידע שהוא אינו חבר. כמו כן, באסיפה כללית אחרת מוקדמת יותר במספר שנים הסכימו מספר בני משק אחרים להתקבל לחברות ואילו בן המשק ביחד עם בני משק אחר בחרו לדחות את ההצעה.

באשר לטענה השנייה של בן המשק כי היותו "מועמד ללא גבול" אינה חוקית, הרשם קבע כי על סמך הראיות שהונחו בפניו, הקיבוץ לא העמיד את בן המשק לתקופת מועמדות שבסופה הוא אמור היה להתקבל לחברות, אלא היחסים שבין בן המשק לקיבוץ היו כנהוג במספר רב של קיבוצים. כאשר סיימו בני המשק את התיכון, הקיבוץ היה מעמיד אותם למועמדות שאינה מועמדות לזמן קצוב ואינה המועמדות "הרגילה" אשר קיימת בתקנון האגודה, אלא מדובר "במסלול בנים" אשר מאפשר להם לחיות במסגרת הקיבוץ, עד אשר יכלכלו את צעדיהם ויחליטו האם ברצונם להתקבל כחברים אם לאו. וכך, נכונותו של הקיבוץ לתת לבני המשק את הזמן הראוי והמתאים להחליט על המשך דרכם ועתידם אינה יכולה להיות בעוכרי הקיבוץ.

כאמור, כי בשנים האחרונות סוגיית "החברות" התעוררה בקיבוצים שונים, בעיקר על רקע הליכי שיוך אשר מתנהלים בקיבוצים בכלל והליכי "שיוך דירות" בפרט.

כעקרון רק מי שהיו חברי הקיבוץ במועד "היום הקובע" זכאים להשתתף בהליך השיוך אלא אם הם התקבלו לחברות לאחר מועד "היום הקובע" ואז זכאותם נקבעת בהתאם לתנאי הקליטה שלהם בקיבוץ.

כמו כן, אנו מבקשים להעיר כי הטענה לחברות מכוח תקנה 2א' אינה שמורה רק עבור "בני אדם" - אותם יחידים אשר טוענים לחברות באגודות להתיישבות כדוגמת קיבוצים ומושבים, והיא יכולה להיות רלבנטית גם עבור "תאגידים" - אותן אגודות שיתופיות אשר טוענות לחברות באגודות מרכזיות למיניהן שכל החברים בהן הן אגודות שיתופיות. יצוין, כי בשנים האחרונות מתקיימים הליכי שיוך גם באגודות מרכזיות כדוגמת תנובה, ביטוח חקלאי, משקי תק"מ וכיוצ"ב.

החלטת הרשם הינה מיום 4.11.08, בעניין קיבוץ גבעת חיים איחוד נגד גלי שפע
 ההחלטה המלאה מפורסמת באתר המשרד, חוצץ מאמרים, אגודות שיתופיות.